

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-12-30

Diarienummer 0762/24

Strategisk samordning

Lisa Ahnoff, Carolina Bodlund, Marie Falk

Telefon: 031-368 72 28

E-post: lisa.ahnoff@kretsloppochvatten.goteborg.se

Utredning differentierad dagvattentaxa

Förslag till beslut

1. Kretslopp och vattennämnden antecknar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Nämnden för Kretslopp och vatten fick genom Stadens budget för 2024 ett uppdrag att utreda differentierad VA-taxa som styr mot ökad lokal hantering av dagvatten.

I nuläget sker styrning för hållbar dagvattenhantering på kvartersmark genom krav i samband med ny- och ombyggnation. För befintlig bebyggelse finns vissa ekonomiska incitament i VA-taxans bruksavgifter, men dessa incitament är begränsade och saknas helt för småhusfastigheter. Förutsättningarna för infiltration av dagvatten är generellt sett dåliga i Göteborg. Fastigheter inom verksamhetsområde för dagvatten bör ha kvar en anslutning även om fördröjning och rening sker inom fastigheten.

Kretslopp och vatten bedömer att det finns viss men osäker potential för en ändrad taxa att bidra till mer hållbar dagvattenhantering. Andra styrmedel som exempelvis tydligare och lokalt anpassade krav genom kommunala föreskrifter för användande av den allmänna VA-anläggningen, KFVA, nuvarande benämning ABVA) bedöms ge större effekt.

Förvaltningen föreslår ingen ändring av taxekonstruktionen för dagvatten inför taxeförslaget för år 2026. I stället planerar förvaltningen för en utökad utredning under 2025 med behovsanalys, juridiska aspekter på lokalt anpassade krav samt förslag till nya föreskrifter (KFVA) från (tidigast) 2026 och ändringar i taxekonstruktion att gälla från (tidigast) 1 januari 2027.

Kretslopp och vatten

Marianne Erlandson
Förvaltningsdirektör

Bilagor

1. Rapport: VA-taxa som styrmedel för ökad lokal hantering av dagvatten. Sammanfattning av utredningsuppdrag från KF i Budget 2024.

Ärendet

Kretslopp och vattennämnden informeras om utredning som genomförts på uppdrag av kommunfullmäktige genom Stadens budget för 2024, angående möjligheter med differentierad VA-taxa i syfte att styra mot ökad lokal hantering av dagvatten.

Beskrivning av ärendet

Utredningsresultaten från 2024 finns sammanfattade i rapport i bilaga till detta tjänsteutlåtande.

I nuläget sker styrning för hållbar dagvattenhantering på kvartersmark främst genom krav i samband med ny- och ombyggnation. För befintlig bebyggelse finns vissa ekonomiska incitament i VA-taxans brukningsavgifter för fastighetsägare att utföra dagvattenåtgärder, men dessa incitament är begränsade och saknas helt för småhusägare.

Göteborg har generellt sett dåliga förutsättningar för infiltration. Fastigheter inom verksamhetsområde för dagvatten bör ha kvar en anslutning, men det är ofta fördelaktigt om fördröjning och rening kan ske inom fastigheten.

Förvaltningen föreslår ingen ändring av taxekonstruktionen för dagvatten i samband med att taxeförslag för 2026 arbetas fram under första kvartalet 2025. I stället planerar förvaltningen för en utökad utredning under 2025 med följande huvudmoment:

- Behovsanalys – Översiktlig områdesvis kvantifiering av behov av fördröjning och rening.
- Juridisk bedömning av möjligheter att ha lokalt anpassade krav, samt om och hur compensation bör finnas i dagvattentaxan.
- Bedömning av administration och kontroll som behövs för relevanta alternativ av ändringar i föreskrifter och taxekonstruktion, så att kostnader för detta kan vägas mot förväntad nytta.
- Arbeta fram förslag till uppdaterade kommunala föreskrifter för användningen av den allmänna VA-anläggningen (KFVA) med utgångspunkt i branschorganisationen Svenskt Vattens nya rekommendationer (P94 juni 2024) och med fokus på hållbar dagvattenhantering.
- Arbeta fram förslag till justerad taxekonstruktion, med utgångspunkt i Stadsrevisionens granskning av avgifter för vatten och avlopp 2024-03-19, Svenskt Vattens rekommendationer (P120), och möjlighet att möta upp ändringar genom KFVA.
- Identifiera utvecklingsmöjligheter på längre sikt.

Med nuvarande årshjul för taxeärenden i Göteborgs Stad planerar Kretslopp och vatten därför att implementera eventuella ändringar i taxeföreskrifter så att de blir

gällande (tidigast) från 1 januari 2027. Ny KFVA kan ersätta nu gällande motsvarighet ABVA 2017 tidigast från 1 januari 2026.

Förvaltningens bedömning

Kretslopp och vatten bedömer att det finns viss potential för en ändrad taxa att bidra till mer hållbar dagvattenhantering i befintlig bebyggelse, men att andra styrmedel som exempelvis tydligare och lokalt anpassade krav genom kommunala föreskrifter för användande av den allmänna VA-anläggningen (KFVA) kan ha ännu större betydelse.

Bedömning ur ekonomisk dimension

I planerat arbete under 2025 med att ta fram förslag till nya föreskrifter för användande av den allmänna VA-anläggningen (KFVA) och taxekonstruktion är en viktig del att identifiera om och hur vi kan nå en mer optimerad kombination av åtgärder på tomtmark respektive i de allmänna dagvattensystemen. Detta kan på lång sikt bidra till att begränsa eller skjuta fram VA-kollektivets kostnader för de allmänna dagvattensystemen.

En mer hållbar dagvattenhantering förutsätter en ökad ambitionsnivå, och föreslagen utredning förväntas inte medföra direkta kostnadsminskningar, vare sig för VA-kollektivet eller enskilda fastighetsägare, vilka antingen bekostar åtgärder på tomtmark eller via taxan finansierar åtgärder i de allmänna dagvattensystemen.

I planerat utredningsarbete 2025 ingår att beakta kostnader för administration och kontroll som kan följa av förslag till ändringar i taxekonstruktion och KFVA, samt att väga dessa kostnader mot nytta.

Bedömning ur ekologisk dimension

Att utreda en differentierad VA-taxa är en åtgärd som är utpekad i *Göteborgs Stads åtgärdsplan för god vattenstatus* med syfte att styra mot en mer hållbar dagvattenhantering.

Det pågående arbetet med att ta fram Lokala åtgärdsprogram för Göteborg är också en åtgärd utpekad i *Göteborgs Stads åtgärdsplan för god vattenstatus*. Åtgärderna som redovisas i planerna är troligen inte tillräckliga för att nå målet om god vattenstatus, då det finns begränsade möjligheter att bygga anläggningar på allmän platsmark.

För att Staden ska kunna uppnå en mer hållbar dagvattenhantering och bidra till att status i sjöar och vattendrag blir bättre, behöver därför även andra aktörer och verksamheter som påverkar statusen inom avrinningsområdena ta sitt ansvar och göra de åtgärder som är möjliga att genomföra inom sitt ansvarsområde. Om införandet av dagvattenkrav i befintlig stadsmiljö möjliggörs genom dels en uppdatering av ABVA 2017 till ny KVFA och dels utveckling av styrningen genom VA-taxan ökar möjligheterna till att detta uppnås.

Följande nationella miljömål bedöms påverkas positivt:

Ingen övergödning, God bebyggd miljö, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Levande sjöar och vattendrag.

En målsättning är att, med stöd av ändrade föreskrifter genom ny KFVA, kunna ställa krav på fastighetsägare i befintlig stadsbebyggelse där det finns ett behov av åtgärder inom kvartersmark. Detta i sin tur kan hjälpa staden att förbättra möjligheterna till att på lång sikt nå god vattenstatus i recipienterna. Genom att också ställa krav i redan bebyggd miljö ökar möjligheterna till att fler grön-blå lösningar anläggs som i sin tur bidrar till högre måluppfyllnad för staden inom biologisk mångfald, och skydd mot värmeböljor.

Genom att ställa relevanta krav i befintlig stadsbebyggelse och därmed skapa en större tröghet i avloppsledningssystemet kan staden förlänga den tekniska livslängden för systemet inom vissa avrinningsområden och skjuta fram reinvesteringar som annars skulle behövs genomföras tidigare. Detta i sin tur medför att staden kan skjuta fram ianspråktagandet av nya naturresurser vid förnyelse av ledningssystemet. Möjligheten till att ställa krav i befintlig stadsbebyggelse bedöms även kunna bidra till måluppfyllelse angående minskad bräddning av avloppsvatten.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen planerar att ta fram förslag till nya kommunala föreskrifter (KFVA), med möjlighet anpassa kraven på fastighetsägare utifrån lokala förutsättningar. Detta innebär att kraven på fastighetsägare kan öka, och de kan bli olika för olika fastighetsägare. Förvaltningen behöver beakta den sociala dimensionen i detta arbete, och säkerställa att VA-taxan uppfyller kraven i Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster om att vara skälig och rättvis.

Genom att ställa relevanta krav i befintlig stadsbebyggelse och därmed skapa en större tröghet i avloppsledningssystemet kan översvämningar av källare minskas. Detta är ett av Kretslopp och vattens långsiktiga mål och påverkar medborgarna positivt.